

ביצד פרק שני יבמות

כו.

עין משפט גד מצוה

צו א מיי פיי מהל' גירושין הלכה טו טוש"ע אה"ע סומן יב סעיף ד:
צו ב מיי שם טוש"ע שם סעיף ג:
צו ג ד מיי שם והל' טו טוש"ע שם סעיף ד:
א ה ו מיי פ"ו מהל' יבום הלכה א טוש"ע אה"ע סי' קט"ג:
ב ו מיי שם טוש"ע אה"ע שם סעיף ד:
ג ח ט מיי שם הל' ג טוש"ע אה"ע שם סעיף ה:
ד י מיי שם הלכה א טוש"ע אה"ע שם סעיף ג:
ה

תוספות ישנים

ש"פ יש זיקה. וא"ל אי"כ לתמן לחדל וליבס למדס י"ל גורה לתלם מייבס והלך מלך ופי מייבס פגע בחמות וקוקמו. ולא הירא דכיון דקאמרי ש"מ יש זיקה א"כ אין גמור לתלם מייבס כדכ"ל דכיון דקאמרי ש"מ יש זיקה פשוט הוא ולא יטעו כמו שאפשר לקמן בע"ה. וי"ל דלג סבר קן לקמן (דף סו:) מצי איכא למימר. וי"ל דמ"מ מוקי לה לה נהך משנה כ"י אלעזר דלמור כיון שנאמר פגע אחת שוב אין לה הימר אף נאציטורא דרבינן כי הכא לזין ה"אקור רק משום אחת וקוקמו. והא דדייקין לקמן (דף סח.) מוספא ר"י אלעזר רש"א לא ר"י אלעזר זה לרבי יוחנן אבל רב אלעזר כ"י אלעזר דודאי מולתם דמתני' מר"א אבל התחת אה"ג דמייבסא ואלע"ג דגמ"י דמי להן רב לא יפסור הוא דמיו:

תוס' חד מקמאי

ארבעה ח"ן שנים מהם נשואים ב' אחיות ומתו הנשואין לאחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות דוקא ברליכא צרות אבל דהליצת צרות מעולה מאחיות חליצת צרות ולא לאחיות דקד"ל כשמואל דאמר ב' יבמות הבאות מב' בתים חלקן ליבמות [לאחיות] לא נפטרו מהצרות לצרות נפטרו אחי' דלא אלימא זיקה לשוריה צרה בערה ומי אי חליצת אחיות אהני למפטר נפש. אבל לכתחלה אמרינן ליה דחליצת צרות שהיא חליצה מעולה מן האחיות. אבל היכא דליכא צרות לא אפשר דלא למחליץ לאחיות. והי יודע דאליבא דרב דאמר חליצה פסולה צריכה לחזור על האחי' שבה האחיות כל אחת מהן צריכה חליצה משני האחי'. ולפי דעת הלכתא כרב בהא אע"ג דפליגי עליה שמואל דק"ל לכתחלה כרב באסורא וריאה לדבר פסק זה מזה שפירש הרב אלפס בס"ס דפליגי עליה שמואל דק"ל לכתחלה כרב באסורא אשי נמי אמר החתם דב"ע

אגרושיין. אגב מיתה נקט גירושין דאפי' נתגרשה כמה פעמים שריא לינשא: **אי** הכי אביו נמי. לא מני לשנויי דנקט בנו לרבותא אע"ג דאסור בנאוקת אביו לר' יהודה דהתנינן צניחן אכל אחיהן אמאי נקט אי לאו לדקדק אכל לאביו לא:

הדרן עלך ביצד אשת אחיו

חולצות ולא מתייבמות. פירשתי לעיל (דף יב.) ד"ה דלמא וכו') ועוד נפרש בגמ' גבי פלוגתא דרב ור' יוחנן: **אי** הכי תלתא נמי. אי אחרת בשלמא יש זיקה ניחא דנקט ארבעה לאשמעינן דאפי' צמתי יש זיקה אלא אי אין זיקה ועממא משום צניחן צניחן מות מות יצמינן לישמעין תלתא דהוי רבותא טפי דאסור לצטל אע"ג דחדא מנייהו לא חזיא לייבומי וכל שכן צד דשמיחן ראיות להתייבס זה אחת זה אחת דאסור ועוד אר"י דמני לפרש דס"ד השתא דחיישין למיתה דמרי כמו למיתה דחד ולהכי פריך א"ה תלתא נמי כיון דלא תלתא לאשמעינן תדעו דהוי רבותא טפי אלא לאשמעינן דאסור לצטל זה יכול להשמיענו אפילו בתלתא:

למיתה

דאסורן שכיבתן אהרדי קפדי אהרדי אי הכי אביו נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא אביו רבויז בניה מיניה אבל בנו דלא בויז אביו מיניה אימא לא קמ"ל:

הדרן עלך ביצד אשת אחיו

ארבעה אהין שנים מהם נשואים שתי אחיות ומתו הנשואים את האחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ואם קדמו וכנסו יוציאו רבוי אלעזר אומר ב"ש אומרים יקיים וב"ה אומר יוציאו והיה אחת מהן אסור על האחד אסור ערוה אסור בה ומותר באחות' והשני אסור בשתייהן א"ה אסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת היתה אחת מהן אסורה על זה איסור ערוה והשניה אסורה על זה איסור ערוה האסורה לזה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה וזו היא שאמרו א"ה אחותה כשהיא יבמתה או חולצת או מתייבמת: **גמ'** ש"מ יש זיקה דאי אין זיקה מכדי הני מתרי בתי קאתיין האי לייבם חדא והאי לייבם חדא לעולם אימא לך אין זיקה ומשום דקסבר אסור לבטל מצות יבמין דלמא ארבייבם חד מיית אידך וקמבטל מצות יבמין אי הכי תלתא נמי לא מיבעיא קאמרין לא מיבעיא תלתא דודאי בטלה מצות יבמין אבל ד' למיתה לא חיישין קמ"ל אי הכי חמשה

ואמציא גט או חכם שאסר את אשתו: **אסור באמה ובסה ואחוסה**. כדמפרש טעמא לקמן שמא לאחר שינשא את אמה או את בתה תזנה זו עמו וזנות קמא לא הוה מיתסר באמה ובקרובותיה דק"ל (לקמן דף יג.) נושאין על האנוסה ועל המפוסה דלא נאסרו קרובות אשה על האיש אלא כ"כ קדשה לראשונה דאישות כתיב בה וקחה ו' כי יקח איש את אשה ואת אמה (ויקרא כ) אבל משנשא את אמה ואת בתה עומדת הנתעבת הראשונה עליו בזנות דתמן (לקמן יג.) האונס והמפתה על הנשואה חייב וה"ה אמאי מותרת לנשיא משא ענת וזנה היא צניעה לישא את בנו של זה ויהא זה רגיל אללה: **נשי לא אסור** (י). שכיתת ונות הקרובה את אשתו גמורה עליו הילכך לא קפדא אשתו ושתקא ותישין אבל גברי דאסרי שכיבתן אהרדי דאשה המזנה אסורה לבעלה קפיד צעל ורחיק האי מיניה: **א"ה**. דגברי לא חיישין לזנות שזונה קרובו עם אשתו לאביו של מתיר נמי תשתרי אמאי תני לנשיהן ולא חיישין לנשיהן: **לא מיבעיא לאביו**. של מתיר דמותרות ולא חיישין שמא יזנה מתיר זה עמה: **דבוי מיניה**. צ"ש הוא מנאבו ואימתו עליו:

הדרן עלך ביצד אשת אחיו

ארבעה אחין. ולא מתייבמות. מפרש טעמא בגמ' משום זיקה דכיון דתרוייהו זיקין להאי ולהאי קמא דמייבס פגע בחמות וקוקמו דהויא כאשתו: **איסור ערוה**. כגון חמותו ואם חמותו: **ומותר בחמותה**. דלאו אחות וקוקה היא דערוה לאו קמיה רמיא לייבומי: **איסור מלוה**. רמיא קמיה מדאורייתא הלכך אסור בחמותה דאחות וקוקה היא: **אחוסה** (י) **כשהיא יבמתה** (י) **אחוסה** של ערוה (י) **כשהיא יבמתה** אשת אחי צעלה כשנפלת עמה לייבוס: או חולצת או מתייבמת. דלאו אחות וקוקמה היא דערוה לא רמיא קמיה: **גמ'** יש זיקה כולמר חומרת זיקה לשווי אחות וקוקמה כאחות אשתו. ובסמ' נדרים (דף עז.) פליגי זה איכא למ"ד וקוקמה כאשתו להפרת נדרים ולאסור קרובות ואיכא למ"ד אין זיקה ובפרקין דלעיל (דף פ.) אפילו זה רב הונא ורבי יהודה: **מסרי צניח**. משני אחין פסלו: **מניי אידך**. ונפלה קמיה דהאי ונפקא משום אחות אשתו בלא חליצה וייבוס הלכך אמרי' לכו חלוזו דהאי נמי מיית אידך אח לבתר חליצה דחד הדר האי חולץ וחלץ לה: **סלפא נמי**. מאי שנא דנקט ד' אחין אי אחרת בשלמא יש זיקה אשמעי' רבותא דאע"ג דמרי אחי נינהו ולא אלימא זיקתו דקמא דמייבס דמנינו למימר דהיא רמיא קמיה ואחותה קמי אחי ואפ"ה אסור וכ"ש שלשה אחין צ"י מהם נשואים שתי אחיות ומתו ונפלו שתייהן לפני זה שמיחן אסורות דתרוייהו עליה רמיא וזיקתו חמורה וכי נסיב הוי פגע בחמות וקוקמה אלא אי משום צניחן אפי' תלתא נמי ומתו השנים הנשואים שתי אחיות שמיחן חולצות דאי מייבס חדא נפקא אידך בולא כלום: **חמשה**

זרננה. מפני רינון ולעז בני אדם לא אמרינן ליה הולא ולא דמי לנטען על אשת איש דהתם הולא והוליא צעלה מפני זה והלך זה ונשאה מכוער הדבר: **מתני'** וכולם. החכם והמביא גט והמעיד צאשה להשיאה דמתן צהן לא יכנוס: **שחי** להם נשים. צעמא מעשה ומתו לאחר זמן מותרות אלו לינשא להם דהשתא ליכא חדש שהרי צעמה שהעיד צה העד או שאסרה חכם היתה אשתו קיימת ולא לינשא את זו נכחין: **וכולן**. הנשים הללו: **שנישאו**. לאחרים כשאסרה חכם או כשהעיד עד צניחת צעלה ומתו הצעלים השניים: **מותרות לינשא**. לחכם ולעז ולמציא גט: **וכולן**. הנשים האלו מותרות לנשיהם או לנשיהם של אלו המתירים אותן ואין אסורות אלא להן לצדן: **גמ'** נאגרשו לא. דע"י שנתן את עיניו צו שהתיר גירש את אשתו: **הא**. דקמיה אפי' נאגרשו כגון דהוי להו קטטה מקמי הכי דעדיין לא נתן דעתו על זאת: **ה"ג** ואיצטעא אימא אידי ואידי דלא הוו להו קטטה: **הא**. דקמיה נאגרשו לא בלא דארגיל הוא קטטה שהיא התחיל להקניט את אשתו: **והא**. דקמיה אפי' נאגרשו בלא דארגילה היא קטטה שהיא הקניטתו תחלה: **קפ"ד מיסא אחוסה**. הא דקמיה וכולן שנישאו לאחרים ומתו קמי נמי דרישא דקמיה מת הרגמיו הרגוהו לא ינשא את אשתו וקמיה דהא נישאת לאחר על פיו ומת הוה מותרת לינשא לעד זה ואע"פ שמתו צ' צעליה תנשא לשלישי ולא אמרינן החזקה זו קטלית שהנשאה מת וגירושין דקמיה נאגרשה קמי אגירושין דלעיל המציא גט כ"י ואשמעינן דאם נשאת אחר צרותו הגט וגירשה השני הוה מותרת לינשא למציא גיטה לראשון: **צמתי זמני הויא חוקה**. לקמן צבצב על יבמתו (דף סד.) יקט לראשון ומת לשני ומת לשלישי יקט לראשון ומת לשני ומת לשלישי דאי רבי נהי דחשד ליכא מיהו לכל העולם אסורה שהחזקה להתאלמן או להתגרש: **מיסא**. דקמיה הכא שנישאו לאחרים ומתו מותרות לאו אכולהו דלעיל אלא אגירושין ואמציא גט או חכם שאסר את אשתו: **אסור באמה ובסה ואחוסה**. כדמפרש טעמא לקמן שמא לאחר שינשא את אמה או את בתה תזנה זו עמו וזנות קמא לא הוה מיתסר באמה ובקרובותיה דק"ל (לקמן דף יג.) נושאין על האנוסה ועל המפוסה דלא נאסרו קרובות אשה על האיש אלא כ"כ קדשה לראשונה דאישות כתיב בה וקחה ו' כי יקח איש את אשה ואת אמה (ויקרא כ) אבל משנשא את אמה ואת בתה עומדת הנתעבת הראשונה עליו בזנות דתמן (לקמן יג.) האונס והמפתה על הנשואה חייב וה"ה אמאי מותרת לנשיא משא ענת וזנה היא צניעה לישא את בנו של זה ויהא זה רגיל אללה: **נשי לא אסור** (י). שכיתת ונות הקרובה את אשתו גמורה עליו הילכך לא קפדא אשתו ושתקא ותישין אבל גברי דאסרי שכיבתן אהרדי דאשה המזנה אסורה לבעלה קפיד צעל ורחיק האי מיניה: **א"ה**. דגברי לא חיישין לזנות שזונה קרובו עם אשתו לאביו של מתיר נמי תשתרי אמאי תני לנשיהן ולא חיישין לנשיהן: **לא מיבעיא לאביו**. של מתיר דמותרות ולא חיישין שמא יזנה מתיר זה עמה: **דבוי מיניה**. צ"ש הוא מנאבו ואימתו עליו:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה רבויז מיניה בוש הוא ב"י. ע"י דהי טו ע"כ מודה אפילו ליה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נשי לזות נאגרשו שכיבתן שכיבת זנות הקרובה לא אסור את אשתו גמורה: (ב) רש"י ד"ה אחוסה של ערוה כשהיא כ"ל ויבמות אחוסה: כשהיא יבמתה נמקט:

מוסף רש"י

הנשואין מן האשה. נחמד וינא עליו קול (לקמן צד.) הדרן עלך ביצד

ארבעה אחין ב"י ומתו הנשואים את האחיות. ונפלו שמיחן יחד אחת, הרי אלו חולצות ולא מתייבמות. משום דמיוהויה וקוקמו ליה להאי ומיוהויה וקוקמו ליה להאי וחי נסיב חדא קח פגע בחמות וקוקמו (ש"מ יח.) איסור מצוה ואיסור קדושה. הויא חוקה לפני יבס והיתה אסורה עליו משום מלוה (שמיט) מדברי סופרים. או משום קדושה (אלמנה לכהן גדול, גירשה וחלוה לכהן הדיוט) חולצת ולא מתייבמת. ואינה יוצאה בלא כלום, אף על גב דגבי חייבי כריתות קיימא לן מגרשה שוב דלעיל דזולת הימנו בלא כלום בלא חליצה, התם הויא דאסורה ליה איסור ממונ דלא אפשר ציה דאסור, אבל אפי' מלוה או קדושה דבנות קדושין ניהו, מניבין מיבמות יבמתה, יש לך אחרת שעולה השערה לתמן וזניה עולה ליבוס, ואחו זו חייב לזון (סנהדרין ג.) ואם היתה האחת אסורה על האחד איסור מלוה, אינו מותר בחמותה, ואילו היא מדאורייתא רמיא קמיה, הוי אידך אחת אחות וקוקמה, הלכך צעל חליצה (קמון כח.) אחותה. של ערוה כשהיא יבמתה. כגון שני אחיות משני אחי' האחת אסורה משום ערוה, כגון שהיא כלתו או חמותה, או חולצת או מתייבמת. אחת הטרדה דלא פגע בחמות וקוקמה, משום דערוה לאו וקוקמה היא (ועיל כ"ב.)